
Internet versus autorská práva: krádež, nebo nesmyslný boj?

14. 5. 2012; autor: Helena Stinglová; rubrika: i-Forum informuje

Jak se vyrovnat s autorskými právy, když internet ruší hranice? Touto otázkou se zabývala řada odborníků na konferenci Autoři, knihy, knihovny, technologie, právo, věda a etika v době internetu aneb Pokus o mapování problému, která se uskutečnila 11. května v Praze. Proděkan Fakulty humanitních studií profesor Jan Sokol na shromáždění volal po změně současného autorského zákona. „Do budoucna by se měla lépe rozlišit míra autorství a povaha výsledného díla,“ nastínil svou představu legislativy.

Konferenci organizovaly společně Fakulta humanitních studií UK, Vysoká škola chemicko-technologická a Národní technická knihovna, jejíž ředitel Ing. Martin Svoboda ji také moderoval. „Nejsme tady, abychom problém vyřešili, ale abychom otevřeli některé otázky,“ řekl na úvod ředitel Svoboda. Podotkl také, že filmy či hudba si své místo na internetu už zřejmě našly, panelisté se proto měli věnovat především elektronickým knihám a publikacím obecně.

Docent PhDr. Richard Papík, Ph.D., z Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK ve svém vystoupení připomněl citát oblíbeného spisovatele Ephraima Kishona, který se před časem na jednom ze zahraničních knižních veletrhů připojil k diskusi o elektronických knížkách a prohlásil, že je nesmysl, aby si v budoucnu někdo koupil nový román „na nějaké disketě“. „Počítače budou čím dál tím menší, až úplně zaniknou,“ rozesmál Papík publikum dalším Kishonovým citátem, když popisoval historii vývoje počítačových technologií.

Richard Papík dále mluvil o informačních propastech, které jak upozorňoval nositel Nobelovy ceny za ekonomii Joseph Stiglitz, způsobují mezi jednotlivými státy a regiony také propasti ekonomické.

Vývojem pojetí autorství se zabývala PhDr. Marie Kratochvílová z Fakulty humanitních studií UK, která byla také jednou z hlavních organizátorek konference. „Středověk autorství neznal. Dílo bylo chápáno jako řemeslná dovednost,“ vracela se v historii Kratochvílová. „Kdyby nefungovaly opisování a kopírování děl, nevznikla by ani díla Williama Shakespeara,“ podotkla.

Marie Kratochvílová se věnovala také vzniku prvních zákonů chránících autorská práva v 18. století či pojetí autorství Rolanda Bartha, až doputovala ve svém exkurzu k současné době internetu, o kterém hovořila jako o neomezeném inspiračním zdroji. „Internet může obnovit archaický typ svobody. Autor vedený touhou po tvorbě, tradičně řečeno inspirovaný, na rozdíl od komerčního nachází opět prostor pro sdělování díla,“ nastínila přínos internetu pro autory.

Pojetí autorských práv napříč dějinami se věnoval i proděkan Fakulty humanitních studií UK prof. PhDr. Jan Sokol, CSc., Ph.D. „Autor má zájem, aby se díla šířila a zároveň ho živila,“ upozornil na hlavní rozpor v pojetí autorských práv. „Problém autorského zákona je v tom, že dává pod jednu čepici věci, které spolu vůbec nesouvisí. Do budoucna by se měla lépe rozlišit míra autorství a povaha výsledného díla,“ nastínil svou představu přístupu k autorským právům. „Já sám jsem nadšený wikipedista, přitom stále zjišťuji, jak je složité neporušovat autorská práva,“ vysvětlil na závěr svého vystoupení profesor Sokol svůj osobní postoj k problematice.

Nové technologie se staly nejenom tématem konference, ale přímo i jejím nosičem. Všechny příspěvky totiž v budoucnu vyjdou v podobě elektronické knihy i videa.